

ENGELİNİZ

“Engellenmezse engelini aşabilir, her şeyi yapabilir” dedi Suzan kendine mikrofonu uzatan spikere. Rahatlamıştı biraz da. Sanki yıllardır anlatmak istediği şeyi, yaşayarak anlatamıyormuş gibi bu bir cümleyle, bilmem ne kadarlık şu kanal seyircisine; iki reklam arasında, bir dizi üstüne ve yahut haberlerin en can alıcısı olmasa bile en sıradan hale geleninden sonra anlatabilecekti. O zaman nasılda farkına varacaklardı gücünün, bir de sıradan biri olmadığının! “Sıradan biri değilim” tabiki diye düşündü tekerlekli sandalyesini kaldırıma çıkartmaya çalışırken. Yeni sandalyesiyle biraz daha kolaydı artık tüm bunlar. Hareket kabiliyeti iyiydi sandalyenin, hafifti, onun bir parçasıydı. Ne zamandır tek başına sokağa çıkıyor olmanın da gururu vardı üzerinde. Atlamıştı o yaşamayı istemediği, kendini her uğraşısında eksik hissettiği, gün boyu yataktan çıkmadığı günlerini. İlk ne zamandı kendini tanıyamadığı o gün: Bacaklarını kımıldatmadığı gün mü yoksa arabanın o topun peşinden koşarken bir anda solundaki sokaktan çıkıvermesi mi? Hatırlayamayacak kadar da çok vakit geçmemişti belki ama her şey ne kadar kötüydü, değiştirdiği için birçok şeyi. Yoksa anlamlı mı?...

Şu yolda giderken en kızdığı şey, yayaların birbirlerini ezercesine olan yarışlarında karşısındakine, yanındakine, önündekine ve arkasındakine hiç dikkat etmemesiydi. Birbirlerinin yüzüne bakmadan, hedeflerine odaklanan yayalar. Onları bu kadar acımasızlaştıran hedefleri nedir?... Bir şeylerin sebebini bilmeden kızamadı kendi dışındakilere. Onlarda bir şeylerin acısını çıkartıyorlardı şu yollardan, etraflarındaki insanlardan, hayatlarından belki de... Çok yorulduğunu hissetti. -Tüm bu düşüncelerden mi yoksa çözümsüzlüklerden mi?- bilemeden biraz dinlenmek istedi. Fakat yetişmesi gereken bir iş görüşmesi vardı. İnanılır gibi değil, iş görüşmesi! Bir çok kişinin gitmemek, çalışmamak için elinden geleni yaptığı; sabahları söylene söylene bir o kadar da uyukulu gözlerle gitmek zorunda hissettiği, karşılığı olmasa bir gün bile gitmeyeceği iş yerleri. Tabi bir de iyi tarafından bakmalı onlar adına. Sağlıklı olmak: Yüzde yüz özürsüz, farkında olmasalar da... Babası iş görüşmesine onu arabayla götürme teklifinde bulunmuştu. Ne de olsa bir iş görüşmesiydi. Bu gibi durumlarda herkes geç kalabilirdi. Ama yok, Suzan bu konuda kararlıydı. İşi kendisi bulmuştu, kabul edilecekse işe, kendi çabalarıyla edilecekti ve kazandığı her kuruş kendi öz benliğinin bir ispatı olacaktı. Evet herkes için hayatının başka başka kısımlarında anlamlı olan bu konu, onun kendisi için bir öz benlik ispatıydı. Her şey adım adımdı, bir bebeğin ilk adımları kadar anlamlıydı. Bu mutluluk sebebini kimse elinden alamazdı. Suzan yüzündeki tebessümü hissedince kendini daha da iyi hissetti. Ama biraz daha oyalanırsa geç kalacağını da farkına vardı. Odaklanmaya bir süreliğine de olsa düşüncelerinden sıyrılmaya karar verdi.

İş görüşmesinin yapılacağı binaya neredeyse tam vaktinde ulaştı. Asansörle hangi kata çıkması gerektiğini kapıdaki güvenlik görevlisinden öğrendikten sonra, kendine bir çeki düzen verdi. Beşinci kata çıktığında fark etti müdürün odasına yönlendirildiğini. Merve Hanım güler yüzlü, ona odasında uygun bir yer gösterdikten sonra bir şey içmek isteyip istemediğini sordu. Sandalyesine oturduktan sonra Suzan'ın başvuru esnasında bırakmış olduğu kâğıdı eline alarak bir süre sessiz kaldı. Suzan'dan telefon numarasını isterken gözlerinin içine bakarak gözleriyle gülümsemişti ona. İş dünyasının içinde hala çalışanlarına -çalışacak adaylarına bu kadar ilgili olması ne kadar da iyiydi. Merve Hanım çalışanların hepsiyle bizzat kendi tanıştırmıştı, departmanlar hakkında da bilgi vermişti; yapma yükümlülüğü olan işleri, sorumluluğunun hangi noktaya kadar gideceğini de anlatmıştı Suzan'a. Karşılığında alacağı paradan da hiç sormadan artıştaki ayrıntılarıyla birlikte bahsetmişti. Sonrasında da işin ve şartlarının Suzan'a uygun olup olmadığını sormuştu. Yarım değil tam bir birey olarak sormuştu bu soruları, yapabilir mi diye düşünmeden...

Akşam eve ulaştığında kafasında hiçbir şeyi yormamaya kararlıydı Suzan. Babasının sorduğu soruları da, iş konusundaki endişesini belli etmemek adına kısa cevaplar verdi. Odasına geçti. Eline kitabını alıp tam onun içinde kaybolmaya niyetlenmişti ki annesinin sesiyle irkildi. Biraz isteksiz de olsa yanına gitti.

Eskiden olsa annesine yardım etmek onun için bir işkence anlamını taşırdı. Yapılması gereken, düzenlenmesi gereken şeyler dolayısıyla bitmeyen, sık aralıklarla yapılan bu ev işleri;

onlar ne büyük zaman kaybı... Annesi için, kızına yaptıracığı bu işler onun sorumluluk duygusunu kazanması, ilerideki yaşantısını kendisinin şekillendirmesi açısından bu kadar önemliyken; kazadan sonra annesinin düşüncelerinde, davranışlarında değişiklikler olmuştu. Suzan'a "bacaklarının eksikliğini" hatırlatırcasına, her işi annesi yapmaya başlamıştı. Suzan'a hiçbir sorumluluk vermiyordu. Kızına "artık sen normal değilsin ve kendine ait bir yaşantın olamaz, her daim muhtaçlığın olacak ve ben ölene kadar seni koruyacağım." der gibiydi. "Peki ya anne sana bakacağımı, senin ihtiyaçlarında yanında olacağımı söylediğin günlere ne oldu. Onlar artık neden değerini yitirdi: Yoksa tüm düşlerin sadece bacaklarıma mı bağlıydı?.." Bunun, bu içinden çıkılmaz düşünce çatışmalarının kavgasını çok yapmıştı Suzan. Hem annesiyle hem babasıyla dışa dış kavgalardı bunlar. Çoğu zaman annesinin hıçkırıklarıyla yarım kalan savunmalar, kendini acımasız olarak düşünüp susma kararı almasıyla sonuçlanırdı Suzan'ın. Sonrasında zor da olsa birlikte yaptıkları yürüyüşlerle, oynadıkları oyunlarla, okudukları kitaplarla, yaptıkları alışverişlerle, taşıdıkları poşetlerle, baktıkları bebekler ve yürümeyi öğrettikleri, koşmasını izledikleri çocuklarla anlamaya başladılar Suzan'ı. Söylemek istediği şeyler, hayattaki mücadelesi, ailesinin bunu anlaması, ne kadar duygusal da olsa ona bu konularda sadece destek olmaları gerektiğini anlamaları zaman alsa da meyvelerini verdi. Önemli olan kızlarının acı çekmesi, düşmesi, ağlaması, bağırması değil sonucunda tekrar ürettiği çözümler ve aldığı kararlarla yaşamaya devam etmesiydi. Kendileri için de hayatı kolaylaştırmışlardı aslında. Artık kızları onlar için bir yük değildi, öyle hissetmiyorlardı, Allah'ın bir cezası da değildi. Karşılaşılan bu haller yeni çözümler bekleyen sorunlardı ve her şey de olduğu gibi birlikte bunların da üstesinden geleceklerdi.

Annesinin yanına, çamaşır odasına gittiğinde; annesi masayı hazırlaması konusunda ondan yardım istedi. Kendisi de çamaşırını katlamakla meşguldü. İki işe aynı anda yetişemeyeceğine göre... Suzan isteksizliğine rağmen annesi için yapabildiği bu yardımlarından dolayı memnuniyetini de gizlemedi. Yemekte çok konuşmadı. Odasına döndüğünde saatin geç olduğunu fark etti. Ancak hemen uyumak da istemiyordu. Kitap okumak için yatağına geçti. Okurken her zamanki gibi uyuya kalan Suzan'ın lambasını annesi kapattı.

Ertesi gün uyandıığında, kuş sesleri, güneşin gözüne vuran ışığını affettiren cinstendi. Suzan giyinirken bir taraftan da dünkü yapmış olduğu görüşmeyi düşünüyordu. Kalbinde ne olacağına dair hiç bir his yoktu. Dün Merve Hanım'a da söylediği gibi, kendisi için bir basamak özelliği taşıyacağını düşündüğü bu iş, iş hayatındaki tecrübesine katkıda bulunacaktı. Kendisini ailesine ve yakın çevresine anlatmayı bir parça da olsa başarmıştı evet, hatta dün sokaktaki engelliler haftası nedeniyle yapılan televizyon çekiminde de tesadüf eseri ifade etmiş olabilirdi -yüzündeki alaycı tebessüme engel olamadı- ama "ben de sizler gibi bir insanım demek istiyordu" yeryüzündeki herkese. Artık kimsenin engelli bir kişiyi fark ettiğinde bakışlarını değiştirmemesi, kendilerini Berlin duvarının karşı tarafındaki insanlar gibi hissetmemesi için daha çok insana ulaşması gerektiğini düşünüyordu. Ne kadar başarabilecekti, bu idealine ne kadar yaklaşacaktı bilmiyordu ama en azından uğraşıyordu. Elbet bir gün bir şeyler değişecekti. Bunun için bekleyenlerden değil çaba sarf edenlerden olmak istiyordu "Duvarlar da yıkılır!" dedi ellerini yumruk yaparak havaya savururken. İnşallah olacak!

Şimdi güne uygun bir kıyafet seçmeliydi. Bugün genetik tanı merkezindeki görev günleriydi. Suzan orada ne mi yapıyor: Genetik sebeplerle tanı ve tedaviye ihtiyaç duyan, günlük ihtiyaçlarını karşılama konusunda yardıma ihtiyacı olan insanlara yardım ediyorlardı. Kısa bir süredir birkaç arkadaşıyla birlikte yapıyordu Suzan bunu. Hatta kendini eksik olarak gören insanların birbirlerine nasıl destek olup, birbirlerini tamamlayabileceklerine de bir ispattı sanki bu...

Son yazdığı satırlar konusunda biraz da olsa çelişki yaşıyordu yazar. Dünkü açık olan televizyondan kulağına ilişen bir tek cümleyle; adını bilmediği, neyin engeli içinde hayatla mücadele ettiğini bilmediği bir bayanın sesiydi bu cümleyi söyleyen. O an televizyon da seyretmiyordu ama adeta irkilmmişti bu cümleyle. Hemen TV'nin ekranına odaklanmaya çalıştıysa da kaçırmıştı haberin ayrıntısını. Haberin tamamına yetişse, söyleyen kişiyi görebilse bile daha fazlasını öğrenemeyeceğinin de farkındaydı aslında. Kimsenin bu cümleye takılmayacağını düşünüyordu. Sadece haber yapma kaygısıyla spikerin sorulara standart cevaplar beklediği bir insanlık dünyasında kimse kimsenin sesini duymamaya, birbirini dinlememeye sadece konuşmaya

odaklıydı. Yazarımız o sesin sahibinin, yazdıklarıyla biraz olsun hayatının karelerini kafasında oluşturmaya ve bütüne ulaşmaya çalışırken yaşadığı işte bu kaygıyı: Acaba o kendi dışında bir başka insana yardım eder mi? Sonra kendisi de şaşırды, "Engelli haliyle yapabilir mi?" diye düşünmemişti Suzan'ı (?). Yalnız insanlığı düşünmüştü, geçmişiyile ve bugünüyle. Hayatı kendi penceresinin büyüklüğünde gören insanın, birbirine yardım edecek kadar çevresini duyup görebildiğinden emin olamadı...

Sonra Suzan'ın dışında bir başka yaşama çabasını düşündü. Şimdiki zamanın dışında olan bir çabaydı bu. Kahramanının adını "Kafesli Kilit" olarak düşünmüştü bir anda...

Isızlığın öbür adıydı yaşadığım. Yalnızlık değildi, eminim buna. Benim gibi olan evet bana benzeyen değil benim gibi olan; dışlanmış, parçalanmış, hiç değil, her şey de değil ama bir şey de değil olan o kadar çok kişi var ki...Birbirimize benzemez, ama birbirimizden olduğumuzu biliriz. Bilmek zorundayız. Bilmesek bile bizi fark edenler için bu ismi takmak onlar adına yüceltici, bizim adımıza aşağılayıcı bir his. Bizim bir adımız yoktur, "lanetli, illetli, bulaşıcıdır bu belki" den başka. Oysa ben de bir mahremim olsun isterdim, herkes gibi. Tüm hayvanların olduğu gibi benim de bir mahremim var demek isterdim; "insanız" diyemediğimiz, o sıfatın yanına yaklaşamadığımız için canlılıkta... Hayvanların birbirini tanıyan bakışını, birbirlerine kur yapışlarını, o kadar merak ediyorum ki: O hissedemedikleri duygu nasıl bir şeydir acaba?

Bazen beni korkutan, lanetleyen bakışlar içerisinde bana acıyanları da fark ediyorum. Sadece acıyacak kadar merhametli olabiliyorlar benim için. Onun dışında nefret kaba kuvvete dönüşmediği için şükrediyorum. Bizlere fırlattıkları taşlar, sopalar canımızı acıtıyor. Bu acıdan kurtulmanın bir yolunu bulduk biz; onları düşünmemek, umursamamak ya da öyle hissediyormuş gibi yapmayı öğrenmek. Hepsi de koca birer yalan olsa da zamanla hissizleşebiliyorum o tanımadığım ve bana merhametin dışındaki duygularla bakan tüm insanlığa. Asıl umursadığım şey beni tanıyan, bedeninin bir parçası olarak dünyaya getiren annem, nasıl olur da onun bir parçası değilmişim gibi beni bir kenara bırakabilir; insafsız insanlara, yabancı hayvanlara savunmasız bir şekilde terk edip, arkasını dönüp gidebilir? Yoksa onu damı dövdüler, ona damı işkence yapıp yemek vermediler; suların içine atıp sabaha kadar beklettiler, köpek kulübesinde kalmaya zorladılar? Evet, evet böyle bir şey yapmış olmalı ki canının parçası beni terk etsin!...

-Size bir gününden mi bahsetmemi istiyorsunuz? Tabiki de, siz benimle konuşmak isteyin yeter ki, tüm sorularınızı cevaplandırmakla kalmam sormadıklarınızı da, düşünemediklerinizi ve dehşete kapıldığınız için aklınıza gelmeyen, unuttuğunuz sorularınızı da cevaplandırırım: Her şey nasıl başladı, bakın o konu da çok da fikrim yok. Anlattıklarına göre ben doğmadan önce herkes bir bebek dünyaya geleceği için; bereketine inanıyor, anneme de öyle ilgi ve alaka gösteriyorlarmış. Hatta annem hizmetçilik yaptığı evin sahibesi kadının, bana daha doğmadan türlü çeşitli hediyeler almasından o kadar mutluymuş ki... Bu hediyeleri anlatmakla kalmayıp bir de karşılaştığı arkadaşlarına, nasıl da gösterirmiş tek tek... Ölümü ani olan babamın eksikliğini de hissettirmeyecekmiş bana. Öyle söylemiş işte... En nihayetinde dünyaya geldiğim gün, yoksa kara gün mü demeliyim, ebe kadın önce gözlerine inanamamış. "Bu bir insan yavrusu olabilir mi?" diye dehşete kapılmış. Tamam ama bir de işin şu yönü var, beni annemin rahminden o almış! Duyduğu, anlatılan bir şey değil, birebir gözleriyle gördüğü bir şey. "Yoksa bu kıyamete bir alamet midir?" derken kendi kendini çimdikleyip çıktığı kadar şoktan, bebeğin yaşamama gibi bir olasılığının olduğunu düşünmüş. Tam derin bir soluk verecekken gayriihiyari yaptığı popoya vuruş hareketiyle bebeğin viyaklaması bir olmuş! Anneme acıyan gözlerle baktığında, onun hiçbir şeyin farkında olmadığını fark etmiş. Ama ne olursa olsun bu bir can, "Allah'ın verdiği nefesi almak bana düşmez" diyerek çocuğu annemin kucağına vermiş, adeta göstererek. Annem o an çok bir şey fark etmemiş. Belki de baygınlık hissinden filandır, bilmiyorum. Ya da kirpi yavrusu misali; olamaz mı, beni sevgiyile bağrına basması!...

-Farklı olan ben ve doğum hikayem çabuk yayılıp, duyulmuş çevredekilerce. Saklayamamış annem beni ısrarla görmek isteyenlerden. Sonrasında çevresindekilerin o dışlayıcı bakışları, beni olduğu kadar onu da lanetlemeleri, her insana olabileceği gibi anneme de bunalım hissi verip, çaresizliğin içine düşürmüş olmalı. O da tıpkı diğerlerinin baktığı gibi "onların gözlerinden" bakarak Allah'ın kulu olan benim bir insan olduğumu unutmuş. Ah anneciğim ah, neden sen de?!...

-Beni istemedi tabi annem, hiç tanınmadığı bir yerde bırakıp kaçmış, uzaklaşmış. Bir daha dönüp arkasına bakmış mıdır; hiç vicdan azabı duymuş mudur? Bilmiyorum... Beni gören hiç kimse ne olduğuma karar verememiş başta, hatta dokunamamışlar bile. İnanabiliyor musunuz, belli ki ısıracağından, eğer bu bir hastalıksa onlara da bulaşabileceğinden korkmuş olabilirler. Onlara da hak vermeli; kendi dünyalarından bu güne kadar hiç çıkamamış, bunun için bir ihtiyaç duymamış, günlük kaygılarının içinde eriyip gitmiş bu insanlardan başka türüsünü beklemek hayat için fazla iyimser olurdu. İçlerinden biri var ama, Ferda Ablam almış beni kucağına ilk. O bakabilmiş yüzüme uzun süre. Doyurmuş, yapabildiğince şeklime uydurarak giydirmiş, oyun oynamış, uyutmuş, altımı da temizlemiş. Aklınıza gelebilecek her ihtiyacım, muhtaçlığım o ilgilenmiş. Ferda Ablamın Allah toprağını bol etsin, cennet mekanında ona da bir yer açsın. Beni gücünün yettiğince korumak konusunda gözünü budaktan sakınmazdı.

-Beni sirklerde gösterilere çıkarıp insanların korku, iğrenme, acıma nefret gibi duygularından paralar kazandılar. Bu bir iş mi(?) Beni aşağıladıkları yetmiyor gibi üzerimden para kazanıyorlar. Peki ya bana katkısı mı ne oldu: Beni dövmedikleri, yemek verdikleri gün halime şükrederdim. Kilitli olan kafesimin dışına çıkamaz, herkes gibi sokaklarda özgürce yürüyemezdim. Ama Bekir Abim var benim bir tane [Kimseye söylemeyin yalnız]

-Tamam o zaman; işte o kafesimin kapısını bilerek kitlemez. bu sayede geceleri dışarı çıkıp, bir derin nefes alabiliyorum ki; görme keyfi mi? Düşün sadece, görürsen yararlanı!...

-“Sizce ben hasta mıyım?” Kendime çok soruyorum bu soruyu: Ben kimim, neyim? Yoksa ait olmadığım bir dünyadayım, bizden milyarlarca olan başka bir dünya var. Orada özgürlük var, dilediğince yaşamak, nefes almak, yemek yemek, sevmek var da, ben mi yanlış bir yerdeyim?...

-Yasak bana, her şey yasak; yaşamak yasak, ellerinden gelse bir kaşık suda boğarlar. Ama yok kazandıkları paraya bakar onlar. “Ne hissetmişiz, incinmiş miyiz?” onlar için bir önemi yoktur. Onun için aramızda yaşlananlar, hastalananlar oldu mu onları telef ederler, öldürürler. Korkuyorum ben de. çok korkuyorum! Kaçmak istiyorum kimsenin bilmediği, görmediği yerlere, bulamasınlar beni... Bilmiyorum ama kafesimde olmadığımı gördüklerinde, kafesimi açık bıraktığı için kaçtığımı anlarsa, Bekir Ağabeyime zulmedebilirler. Ama asıl korktuğum şey beni yakalarlarsa olur. Önce döverler, sonra yerlerde sürüklerler, sonra kulaklarımı keserler olmadı burnumu. Daha da geçmezse hınçları kimbilir neler yaparlar. Allah'ım!

-Ben iyiyim teşekkür ederim sorduğunuz için... Siz çok farklı, aynı Ferda ablam, yok Bekir Ağabeyim yok yok siz, siz gibisiniz! Sizin de her insan gibi yeriniz farklı tabiki de.

- Sizinle yürüyüş yapmamı mı istiyorsunuz? Bunun için bana izin vermezler, biliyorsunuz.

- Parasını mı ödemek istiyorsunuz? Peki parayla hayatımın ne kadarını satın almak ve kullanmak istiyorsunuz?

-Darılmayın canım, alışık değilim böyle hallere, ondan şaşkınlığım. Farkındayım niyetiniz bana iyilik yapmak. Ama şurada, parmaklıkların ardında da olsa benimle konuşuyor olmanız, bana iğrenerek bakmamanız onlar için şaşırtıcı. Her an saldırmaya hazır bekliyorlar. Siz tanımıyorsunuz onları. Onlar insan mı?!..

Başını bir yorgunluk, bıkkınlık hissiyle eğerek kendini koltuğuna bıraktığında “Bu insanlığın bir dramı mı?” diye düşünüyordu yazar. “Yoksa utancı mı?” Her iki kahramanı için de, insanlık sorunsalında tikanıp kalıyordu. İyilik ise sıradanlığın dışındaki bir duyguydu. O kadar az örneği vardı ki şartsız kabullenişin ve birliktelik duygusunun.

Zaman içindeki yolculuğunda, nasıl da kendisini onlar adına konuşmaya zorluyordu. Zaman hızla akamaz, dünya hızla dönemez; peki bu farklılık neden?

Değişen farkındalıklar. Hayır değişen insandı! Bakışını, duyusunu değiştirip geliştiren, yeryüzüne bakıp anlamaya çalışan insan zihniydi değişen. Buydu belki ulaşılmak istenen nokta. Ancak durduk yerde de ulaşamıyor o noktaya. Mücadeleci olmalı insan ve birbirini olduğu gibi sevmeyi, farkedebilmeyi öğrenmeli diye düşündü yazar Suzan'ın Kafesli Kilit'i, Kafesli Kilit'in Suzan'ı anlayabileceğini düşünerek.

